

Om att gå till jobbet...

...eller att inte göra det. Sjukfrånvaron är ett galopperande problem, både ekonomiskt, mänskligt och faktiskt ur kvalitetssynvinkel. Men kanske söker vi i fel ände. Jag vill hävda att det finns mindre anledning att gå till jobbet idag än för tjugo år sedan. Det kanske t.o.m. är så att den som vill nå sina livsmål gör klokt i att stanna utanför arbetslivet.

Traditionellt tänkande

De flesta analyser och diskussionsinlägg tar sikte på frågan; "varför går människor hem från jobbet?" och svarar att det har att göra med en allt hårdare arbetsmiljö, att sjukpenningen är alltför generös (!) eller att det pågår en allmän urholkning av gamla fina moralbegrepp.

Att använda begrepp som "frisknärvaro" är välment, men tar avstamp i samma tänkande. Fortfarande är det förhållandet på arbetsplatsen och villkoren där som är i fokus. Jag skulle vilja flytta blicken ett steg till och försöka se hur hela systemet ser ut. I botten på diskussionen ligger grundförutsättningen att vi vill gå till arbetet. Om vi inte går dit måste det finnas en anledning till det och därför måste vi bekämpa denna anledning och orsaker för att komma tillbaka till normalläget.

Varför ska jag inte stanna hemma?

Låt oss betrakta systemet från det andra perspektivet. Alltså - tänk Dig att normalläget är att vi inte vill gå hemifrån på morgonen. Jag lägger inte någon värdering i detta, det är bara ett sätt att mäta drivkrafter och dynamiska effekter! Alltså - en människa i vila stannar hemma om det inte finns bra skäl för att sätta sig i bilen och åka till jobbet. Då uppkommer frågan; Vilka skäl finns för att göra det? Den frågan kan formuleras så här i stället: För vilka av mina livsmål är lönearbete den bästa strategin?

Jag tycker Maslows behovstrappa kan användas här. Jag bryr mig inte om att värdera målen i viktigare eller mindre viktiga utan använder bara kategorierna. Individerna kan alltså förväntas vilja nå mål som har att göra med:

fysiologi eller materiella faktorer

- * trygghet
- * samhörighet
- * respekt och uppskattning
- * självförverkligande

Tydligare 1940

För den genomsnittlige svensken år 1940 var det uppenbart att dessa målområden i de allra flesta fall lättast nåddes genom att jag gick till min arbetsplats:

Större lägenhet, sommarstuga och charterresa kunde bara nås genom att jag fick ett lönekuvert

Sjukförsäkring, pension, och andra sociala skyddsnet var tydligt kopplade till arbetet. Det var också genom arbetet och arbetslivet som vi fick den samhällsstruktur som skyddade oss från lösdrivare, kriminella och andra som skulle kunna hota vårt livsmönster socialt

eller kulturellt.

Arbetsplatsen var den självklara sociala plattformen för de allra flesta, kvinnorna var också på väg dit och det fanns inte många starka sociala strukturer mellan hem och arbetsplats

Stora delar av min identitet fanns i mitt yrke. Jag var ingenjör eller busschaufför

Min personliga utveckling bestod till mycket stor del av min professionella utveckling. Hermods var vägen till ett rikare liv.

Sammantaget kan man konstatera att den som överhuvudtaget ville nå sina livsmål, inom vilken som helst av Maslows kategorier, gjorde klokt i att skaffa en anställning. Inte för att det var norm eller för att samhället krävde det utan därför att det var det i särklass enklaste sättet. Därför blev det norm!

Men nu då?

Under de sista femtio åren har vi, på goda grunder och i de bästa avsikter, utvecklat samhället och våra strukturer. Numera lever vi i föreställningen att drägliga materiella villkor skall vara tillgängliga för alla, oavsett om man har ett arbete eller inte.

Trygghet är viktigt men man är inte garanterad sin pension bara för att man arbetat. Vi har också fått lära oss - vilket är bra - att social och kulturell trygghet måste ligga i individen och i vår egen självkänsla i motsats till den trygghet som låg i kollektivet och i samhälleliga lösningar.

Samhörighet kopplas betydligt oftare till företeelser utanför arbetslivet, eftersom arbetsliv och anställningar är skiftande och relativt kortvariga.

Vår respekt och uppskattning från omvärlden bygger på andra egenskaper hos mig än mitt yrke eller min position på jobbet. Jag är pappa, make, en festmänniska, intresserad av musik osv - men jag arbetar (ibland med tillägget "just nu") som konsult.

Slutligen har vi, också det på goda grunder, restaurerat synen på självförverkligande och personlig utveckling. Med risk för att bli naiv i överkant konstaterar jag att släktforskning, konsthantverk, upplevelser, resande eller musicerande återuppstått som meningsfulla och respekterade arenor för personlig utveckling och för mitt självförverkligande.

Detta har skapat ny förutsättning

Det är viktigt att komma ihåg att denna utveckling är följden av ett aktivt och medvetet arbete för att flytta fokus från den "arbetande" till "den hela" människan. En lustig bieffekt av detta är naturligtvis att om och när vi lyckas med vårt arbete inom de här fem områdena, då har vi också skapat en ny förutsättning för en vanlig måndagsmorgon. Då blir det plötsligt rimligt och klokt att säga:

Den som vill nå sina livsmål gör klokt i att stanna utanför arbetslivet.

Vi är inte där ännu men på god väg. Hittills är effekten kanske inte den jag formulerat ovan men den är definitivt märkbar.

Då väcks andra frågor

Det har inte någonting att göra med att jobbet blivit hårdare, chefen elakare eller arbetskamraterna tuffare. Det har allt att göra med att mina möjligheter att få ett bra och rikt liv utanför arbetsplatsen är så mycket bättre nu än förr. Sjukpenningens storlek är förmodligen den minsta delen i det här resonemanget - när vi väl tryggt en rimlig

materiell välfärd är det de övriga fyra områdena som förtjänar fokus och resonemang.

Om detta är riktigt - och jag är övertygad om att det är så - så har vi mycket att prata om och förhållandena på arbetsplatsen är nog den minsta faktorn.

Om detta är riktigt måste vi se till att arbetet, eller anställningen, återigen blir den bästa vägen att nå livsmålen. Det kräver en helt annan typ av helhetsperspektiv än det vi hittills haft. Detta låter sig göras men det kräver mer tid och plats än vad vi har i ett nyhetsbrev.

Paradigmmäklarna i Sverige
Box 7 - L. Tvärg. 5
240 33 Löberöd
0413 - 300 02
www.parm.se - info@parm.se